

Dintre piesele traduse în acea perioadă în limba bulgară se pare că *Georges Dandin* a lui Molière s-a bucurat de un real succes, traducerea fiind tipărită în 1066 exemplare și difuzată (probabil și jucată) în România¹, Bulgaria, Rusia, Turcia (Constantinopol).

Din cele expuse mai sus putem trage concluzia că limba română, servind ca intermediar între alte limbi și bulgară, a constituit un mijloc de cunoaștere a unor reprezentanți ai literaturii universale, a contribuit la opera de culturalizare a poporului bulgar.

III. Popularitatea unor scriitori sau opere literare.

Din ansamblul lucrărilor traduse în limba bulgară și tipărite în România desprindem câteva mai semnificative, a căror apariție o considerăm ca fiind condiționată de întreaga atmosferă culturală din țara noastră, de interesul pe care-l manifesta pentru ele opinia publică românească. Într-adevăr, se pare că acest fapt a avut o influență deosebită asupra traducătorilor bulgari, orientându-i spre un anume scriitor sau operă, canalizându-le oarecum gustul estetic.

În acest sens un exemplu îl constituie opera lui August von Kotzebue. În 1871, la Brăila apare piesa acestuia, *Помагачът без помощ*, (*Filantropul neajutorat*), (titlul original: *Max Hellenstein*)², în traducerea lui Pavel Ikononov³. Din datele de care dispunem reiese că traducătorul era om instruit, cunoscător a cel puțin trei limbi străine: germană, franceză și română (din aceste limbi face unele traduceri în presa bulgară). Născut la Svišov, în Bulgaria, P. Ikononov și-a petrecut o bună parte din viață la Brăila. Trăind mult timp în România, el nu era străin de viața culturală de aici și nu întâmplător își propune să traducă din opera lui Kotzebue.

George Călinescu arată că „faima lui Kotzebue a fost extraordinară în acea vreme. Simplu fabricant de piese, unele spectaculoase, Schiller diluat, altele vodevilești, cu directă înrîurire a teatrului francez, Kotzebue este un premergător al lui Scribe...⁴”

Piesa tradusă în bulgară de P. Ikononov — *Filantropul neajutorat* — nu este atestată de nici un izvor că ar fi fost tradusă și în limba română, dar apariția ei în limba bulgară o putem pune în legătură cu întreaga atmosferă a epocii în care trăia traducătorul, cu faima de care se bucura Kotzebue. Acest fenomen literar este consemnat de Paul van Tieghem în lucrarea sa *Literatura comparată*⁵.

¹ La noi a fost difuzată în diferite orașe (și probabil jucată tot în limba bulgară). Este interesant însă că printre numele abonaților, publicate la sfârșitul cărții, se află și nume românești: I. Mărculescu care solicită 6 exemplare, S. Grigorescu — 4, St. P. Dumitrescu — 1. Aceste nume ne pot indica legăturile dintre românii și bulgarii din București.

² A. V. Kotzebue, *Помагачът без помощ*, немски: *Max Hellenstein*, комедия в две действия. Преводът от немски, Браила, 1871 г., печатница Хр. Д. Паничова.

³ Pe coperta cărții nu este indicat numele traducătorului, dar cunoscutul bibliograf bulgar Manju Stojanov în lucrarea sa *Българска възрожденска книжнина*, Sofia, 1957, p. 150, atribuie traducerea lui Pavel Ikononov.

⁴ George Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent*, București, 1941, p. 115.

⁵ Paul van Tieghem, *Literatura comparată*, traducere și prefață de Al. Dima, București, 1966, p. 113—114.